

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

д. В. Понтелеймонов

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ПРАКТИКИ

спеціальність	<u>106 Географія</u>
спеціалізація	<u>Географія рекреації та туризму</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

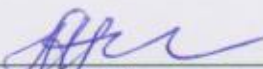
28 серпня 2019 року, протокол № 11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ю.І. Кандиба, канд. геогр. наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства

Протокол від 27 серпня 2019 року № 8

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства

(підпис)

Нємець Л.М.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від «28» серпня 2019 року № 1

Голова методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис)

Жемеров О.О.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програму виробничої практики складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності **106 Географія**

спеціалізації **Географія рекреації та туризму**

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців із вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

1. Опис туристсько-краєзнавчої практики

1.1. Мета практики – оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та засобами дослідницької діяльності у галузі географії рекреації та туризму.

1.2. Основні завдання практики:

- закріплення студентами теоретичних знань, одержаних під час вивчення загальних та спеціальних курсів у відповідності до навчальних планів;
- формування у студентів професійних умінь та навичок регіональних рекреаційно-географічних досліджень у польових і камеральних умовах;
- удосконалення студентами прийомів та методів географічного вивчення об'єктів та процесів туристсько-рекреаційної сфери на конкретній території;
- збір матеріалів для їх подальшого використання при виконанні кваліфікаційних робіт та особистих наукових дослідженнях студентів;
- розширення економічного і соціального кругозору студентів, набуття ними суспільного досвіду;
- формування засад колективної праці.

1.3. Характеристика практики

Кількість кредитів: 7

Загальна кількість годин: 210

Семестр: 6

Вид контролю: залік

1.4. Заплановані результати практики:

Загальні компетентності:

ЗК 2. Навички роботи з персональним комп'ютером: уміння, пов'язані з використанням інформаційних та комунікативних технологій, різноманітних програмних засобів.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях: цілеспрямовано і ефективно вирішувати поставлене завдання, виконувати прийняті зобов'язання у професійній сфері.

ЗК 6. Комунікативні навички, міжособистісна компетентність: вміння взаємодіяти з іншими людьми, організувати професійну комунікацію, працювати в команді зі своїми колегами, здатність аналізувати складні ситуації, що стосуються професійної діяльності і розвитку в особливих контекстах.

ЗК 7. Навички забезпечення безпеки життєдіяльності.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 8. Здатність здійснювати збір, реєстрацію та аналіз даних про стан територіальних рекреаційних систем за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.

ФК 9. Здатність застосовувати уміння роботи зі статистичними даними, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації, що відображає стан територіальних рекреаційних систем.

ФК 10. Картографічна компетентність: уміння давати комплексну географічну туристсько-рекреаційну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Базові знання суспільно-географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо.

ПРН 12. Застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання сучасної фахової інформації для вирішення завдань географії рекреації та туризму, вільно орієнтуватися і оперувати якісними і кількісними методами її аналізу при вирішенні географічних завдань з урахуванням особливостей взаємодії суспільства і природи.

ПРН 13. Планувати, організовувати і проводити польові та камеральні географічні дослідження з географії рекреації та туризму.

ПРН 17. Мати навички креативного і критичного мислення, логічного, послідовного й аргументованого викладу матеріалу, логічно і послідовно передавати знання, володіє основами професійної культури при підготовці та редагуванні текстів зі спеціальності.

ПРН 18. Визначати зміни характеристик природного середовища під впливом рекреаційно-туристської діяльності.

ПРН 20. Володіти навичками комплексного туристсько-рекреаційного аналізу територій.

ПРН 21. Використовує різноманітні методи та форми здійснення професійної роботи.

Знання:

- сучасні методи, форми організації та засоби дослідницької діяльності у галузі географії рекреації та туризму;
- методики проведення регіональних прикладних рекреаційно-географічних досліджень у польових і камеральних умовах;
- методики опрацювання літературних та статистичних джерел географічної інформації.

Уміння і навички:

- освоєння сучасних технологій наукових рекреаційно-географічних досліджень;
- аналізувати інформаційні джерела за темою навчально-дослідної роботи;
- планувати, організовувати та проводити польові рекреаційно-географічні дослідження;
- аналізувати різні аспекти територіальної організації туристсько-рекреаційної сфери;
- використовувати спеціальне програмне забезпечення для обробки статистичних даних та отримання нової інформації.

2. Зміст та організація проведення туристсько-краєзнавчої практики

Виробнича практика триває 7 тижнів і проходить у 3 етапи – підготовчий, польовий та камеральний.

На *підготовчому етапі* проводяться аудиторні заняття, які включають інструктаж студентів з техніки безпеки, ознайомлення студентів з програмою практики, закріплення за студентами конкретних напрямів досліджень, проведення лекцій з методики суспільно-географічних досліджень.

Студенти самостійно збирають вихідні матеріали про особливості розвитку рекреації та туризму в регіоні, розробляють програми досліджень за своїми напрямками та опрацьовують ме-

тодики досліджень.

Підготовчий етап закінчується *заліком у формі співбесіди*, в ході якої перевіряється, наскільки студент усвідомлює поставлені перед ним завдання, розуміє алгоритм їх розв'язання, а також оцінюється робота зі збору вихідних матеріалів та знання методики дослідження.

Під час *польового етапу* практики здійснюється виїзд групи студентів у район дослідження. Організується поселення на базі (в якості бази можуть бути гуртожитки, туристичні бази тощо).

Керівники практики розробляють маршрути та складають їх графік. Проводяться радіальні виїзди та виходи: в управління та відділи обласної державної адміністрації, на підприємства та установи.

Студенти збирають статистичну та іншу інформацію про розвиток рекреації та туризму в регіоні, відвідують туристичні фірми.

У камеральних умовах проводиться попереднє упорядкування та групування зібраних даних. У вихідні дні організовується відпочинок та дозвілля студентів.

На *камеральному етапі* практики проводиться обмін студентів зібраними даними, їх узагальнення та первинна обробка. Кожен студент готує попередній варіант індивідуального звіту, який є складовою частиною групового звіту.

3. Вимоги до баз туристсько-краєзнавчої практики

Підприємства, установи, організації, які залучаються для проведення виробничої практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальності, за якою здійснюється підготовка фахівців;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- надання студентам права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики.

Базами проведення виробничої практики студентів є органи державної влади і місцевого самоврядування регіонального рівня (обласні та районні ради і державні адміністрації); навчальні заклади, які займаються підготовкою фахівців за аналогічною спеціальністю; установи і заклади науково-дослідницького профілю; туристичні фірми.

Між Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна і базою практики укладається договір на проведення практики.

4. Індивідуальні завдання з практики

Студенти отримують індивідуальні завдання практики згідно з напрямками особистих досліджень:

- дати характеристику та оцінку природних туристсько-рекреаційних ресурсів регіону;
- дати характеристику та оцінку історико-культурних туристичних ресурсів регіону;
- дати оцінку туристсько-рекреаційного потенціалу регіону;
- охарактеризувати структуру туристсько-рекреаційного комплексу регіону;
- розкрити особливості розвитку рекреації і туризму в регіоні;

5. Вимоги до звіту про туристсько-краєзнавчу практику

Студенти-практиканти складають індивідуальні звіти про практику, у яких висвітлюють виконану роботу за напрямками особистих досліджень. На основі індивідуальних звітів складається груповий звіт, який має таку структуру (орієнтовно):

1. ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ РЕГІОНУ

1.1. Природно-рекреаційні ресурси

1.2. Історико-культурні туристичні ресурси регіону

1.3. Туристсько-рекреаційний потенціал регіону

2. СТРУКТУРА ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ

- 2.1. Функціональна структура ТРК
- 2.2. Територіальна структура ТРК
- 2.3. Туристсько-рекреаційне районування регіону

3. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЇ І ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

- 3.1. Види туризму в регіоні та їх розвиток
- 3.2. Організація туристсько-рекреаційної діяльності

Звіт має містити текстову частину та ілюстрації у вигляді схем, графіків, діаграм, картограм, статистичних таблиць тощо, оформлених відповідно до стандартів оформлення наукових робіт.

6. Підбиття підсумків туристсько-краєзнавчої практики

Захист групового звіту відбувається на підсумковій конференції, яка проводиться наприкінці практики. Під час захисту кожен студент доповідає за результатами напряму особистих досліджень, які є складовою частиною групового звіту. Доповідь супроводжується презентацією.

Результати практики обговорюються на засіданні дискусійного клубу студентів, аспірантів та молодих науковців, який функціонує на кафедрі соціально-економічної географії і регіонознавства.

Підсумки практики доповідаються керівниками практики та обговорюються на засіданні кафедри.

7. Критерії оцінювання результатів туристсько-краєзнавчої практики

При оцінюванні результатів виробничої практики враховуються:

- повнота і якість виконання програми практики (індивідуальне завдання);
- якість оформлення звітних матеріалів;
- участь у підготовці групового звіту (вступ, висновки, список джерел, верстка, редагування, презентація тощо);
- захист звіту (доповідь, відповіді на запитання);
- ведення щоденника практики;
- ставлення студента-практиканта до роботи (старанність, організованість, дисциплінованість, ініціативність, креативність тощо);

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Оцінка за практику виставляється з урахуванням роботи студентів на всіх її етапах.

Підготовчий етап завершується заліком у формі співбесіди, в ході якої перевіряється, наскільки студент усвідомлює поставлені перед ним завдання, розуміє алгоритм їх розв'язання, а також оцінюється робота зі збору вихідних матеріалів та знання методики дослідження.

Під час польового етапу проводиться перевірка керівниками практики зібраних даних, щоденників практики.

На камеральному етапі проводиться перевірка керівниками практики індивідуальних звітів. Після остаточного оформлення групового звіту проходить його захист, за результатами якого виставляється залік.

Схема нарахування балів

Етапи практики	Види робіт	Кількість балів
Підготовчий	збір вихідних матеріалів за напрямом особистих досліджень	5
	вивчення методики дослідження	5
Полевий	збір статистичних та інших матеріалів	15
	попередня систематизація зібраних даних	10
	щоденник практики	5
Камеральний	узагальнення та первинна обробка зібраних даних	10
	підготовка індивідуальних звітів (за напрямками особистих досліджень)	25
	верстання, редагування та оформлення групового звіту	5
	захист групового звіту	20
Всього балів		100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

- Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О.О. Бейдик. – К., 2001. – 395 с.
- Бейдик О. О. Рекреаційна географія: навчально-методичний комплекс дисципліни / О. О. Бейдик. – К. : Обрії, 2007 – 96 с.
- Кузик С. П. Географія туризму: навчальний посібник / С. П. Кузик. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
- Мамутова В. К. Рекреация: социально-экономические и правовые аспекты / Вікторія Костянтинівна Мамутова. – К. : Наукова думка, 1992. – 143 с.
- Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник / Марта Пилипівна Мальська, Наталія Володимирівна Антонюк, Наталія Михайлівна Ганич. – Київ : Знання, 2008. – 661 с.
- Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посібник / П. О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
- Мироненко Н. С. Рекреационная география / Н. С. Мироненко, И. П. Твердохлебов. – М.: МГУ, 1999. – 207 с.
- Покологна М. М. Рекреаційна географія / М. М. Покологна – Харків: ХНАМГ, 2012 – 275 с.
- Рутинський М. Й. Географія туризму в Україні. Навчально-методичний посібник, 2-ге видання, доповнене / М. Й. Рутинський – К.: Центр навчальної літератури, 2004 – 191 с.
- Скрипник Н. Я. Рекреаційна географія : навчальний посібник для ВНЗ / Ніна Якимівна Скрипник, Алла Михайлівна Сердюк. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 294 с.

11. Смолій В. А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 372 с.
12. Соловійов В. О. Рекреаційна географія / Володимир Остапович Соловійов. – Харків : Видавнича група «Основа», 2013. – 110 с.
13. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму : монографія / автор Олександр Алікович Кручек, Тетяна Анатоліївна Дьорова, Ольга Олександрівна Любіцева, інш. ; Кер. проекту Віктор Сергійович Пазенок, Володимир Кирилович Федорченко. – Київ : Академія, 2013. – 368 с.
14. Федорченко В. К., Туристський словник-довідник: Навчальний посібник / В. К. Федорченко, І. М. Мініч – К.: Дніпро, 2000 – 160 с.
15. Юрченко С.О. Міжнародний туризм : навчальний посібник / Світлана Олексіївна Юрченко, Олена Євгенівна Юрченко, Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. – 327 с.

Допоміжна література

1. Бейдик О. О. Розвиток понятійно-термінологічного апарату рекреаційної географії та географії туризму / О. О. Бейдик // Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Знання України, 2002. – С. 479-485.
2. Гілецький Й. Р. Класифікація туристсько-рекреаційних ресурсів за геосферним підходом. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://geoinfo.if.ua/klasyfikatsiya-turystsko-rekreatsijnyh-resursiv-za-heosfernym-pidhodom/>
3. Дмитрук О.Ю. Спортивно-оздоровчий туризм : навчальний посібник / Олександр Юрійович Дмитрук, Юрій Володимирович Щур. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ : Альтерпрес, 2008. – 280 с.
4. Квартальнов В. А. Організація туристсько-екскурсійного обслуговування. Навчальний посібник / В. А. Квартальнов, В. С. Сенін – М. : ЦРИБ Турист, 1987 – 169 с.
5. Крачило М. П. Географія туризму / Микола Павлович Крачило. – К. : Вища школа, головне видавництво, 1987 – 208 с.
6. Крачило М. П. Основи туризмознавства / Микола Павлович Крачило. – К. : вища школа, головне видавництво, 1980 – 177 с.
7. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. НАН України. Інститут регіональних досліджень / Віктор Іванович Мацола – Львів : «Наукова думка», 2001. - 156 с.
8. Рутинський М. Й. Зелений туризм в Україні / Михайло Йосипович Рутинський, Юрій Володимирович Зінко. – Київ : Знання, 2008. – 271 с.
9. Стафійчук В. І. Рекреація: Навч. посібник / В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2006. – 264 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Державна служба зайнятості. Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>
3. Державна служба туризму та курортів. Режим доступу: www.tourism.gov.ua.
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
5. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/>
6. Міністерство транспорту і зв'язку. Режим доступу: <http://www.mtu.gov.ua/>
7. Український туризм (журнал) Режим доступу: <https://journals.ua/in-the-world/ukrainskiy-turizm/>